

Huvudman

Sundsvalls kommun
sundsvalls.kommun@sundsvall.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolorna Essviks och Kyrkmons skola i Sundsvalls kommun.

Beslut

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun en anmärkning avseende brister rörande nyutexaminerade lärares rätt till introduktionsperiod. Sundsvalls kommun ska senast **torsdag den 2 november 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av grundskolorna Essviks och Kyrkmons skola i Sundsvalls kommun. Av uppgifterna framgår att behöriga nyanställda lärare vid de båda skolenheterna inte får någon planerad introduktion eller mentor.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen har inhämtat skriftliga yttranden från huvudmannen.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Essviks skola

Sundsvalls kommun har uppgett att två nyanställda lärare vid Essviks skola som inte tidigare genomfört en introduktionsperiod inte erbjudits en sådan period sedan de påbörjade sin anställning vid Essviks skola då detta hamnat mellan stolarna till följd av flera skolledarbyten. Dessa lärare kommer emellertid få genomföra sin introduktionsperiod med start höstterminen 2023. En mentor med samma behörighet och legitimation som de båda nyanställda lärarna har utsetts.

Kyrkmons skola

Sundsvalls kommun har uppgett att Kyrkmons skola följer Skolverkets upplägg för introduktionsperiod när skolan anställer en lärare som inte tidigare genomfört en sådan period. En lärare som genomför sin introduktionsperiod får alltid en mentor som utses av rektorn. De lärare som anställts vid Kyrkmons skola under de senaste två åren har dock varit lärare med lång erfarenhet som fått sin introduktionsperiod vid tidigare arbetsplatser, varför det inte har varit aktuellt med introduktionsperiod vid Kyrkmons skola.

Kyrkmons skola har dock inte kunnat erbjuda en behörig mentor till en nyutexaminerad fritidslärare som anställts på skolan då det saknats en lämplig, behörig fritidslärare inom det skolområde som skolan tillhör. Skolan har jobbat aktivt med att hitta en lämplig mentor inom Sundsvalls kommun sedan läraren anställdes och ser en lösning på frågan i närtid. Under tiden har skolans tre förstelärare, som har i uppdrag att agera mentorer och stöd till nyanställd personal, samt rektor och biträdande rektor agerat mentorer. Rektor har lyft utmaningen med att rekrytera behöriga fritidslärare till huvudmannen.

Huvudmannens roll

Sundsvalls kommun har under det senaste läsåret informerat alla skolledare om introduktionsperiod och mentorskap för nyutexaminerade lärare.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 22 a § skollagen ska en huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomföra en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod.

Enligt 5 kap. 1-3 §§ förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (2011:326) ska en lärare eller förskollärare som genomför en introduktionsperiod få stöd av en mentor under introduktionsperioden. Mentorn ska vara legitimerad lärare eller förskollärare och han eller hon ska ha tillräcklig erfarenhet av arbete som lärare eller förskollärare för uppgiften som mentor. Rektorn ska se till att det finns en plan för introduktionsperioden, som ska vara minst ett läsår eller motsvarande på heltid.

Enligt 3 § Skolverkets föreskrifter om introduktionsperiod för lärare och förskollärare (2014:44) ska introduktionsperioden syfta till att 1. ge läraren stöd på ett yrkesmässigt, personligt och socialt plan på arbetsplatsen, 2. stimulera läraren till professionell utveckling, 3. bidra till att skapa en trygg och utvecklande arbetsmiljö för läraren, samt 4. utveckla lärarens förståelse för skolan eller förskolan som arbetsplats samt för dess roll i samhället.

Enligt 9-12 §§ Skolverkets föreskrifter om introduktionsperiod för lärare och förskollärare ska rektorn utse en mentor till den lärare som genomför introduktionsperioden. Mentorn ska så långt det är möjligt ha samma behörighet som läraren. Rektorn ska se till att mentorn ges förutsättningar och tillräckligt med stöd för att kunna fullgöra sin uppgift. Mentorn ska ge individuellt stöd till läraren och regelbundet följa upp lärarens arbete. Mentorn ska även bidra med underlag till rektorns plan genom att uppmärksamma lärarens utvecklingsbehov.

I förarbetena till tidigare bestämmelser om introduktionsperiod för lärare (prop. 2010/11:20 s. 37 f.) anges att det ligger i sakens natur att tid avsätts för både mentorn och en nyutexaminerad lärare för att den nya läraren ska ges goda förutsättningar att komma in i yrket. Det är emellertid mot principen om huvudmännens självstyre att detaljreglera den tid som bör avsättas. Det är huvudmannen som avgör om tid för introduktion och mentorskap ska tas från undervisningen eller från andra arbetsuppgifter. Det väsentliga är att såväl den nya läraren som mentorn upplever att det finns skälig tid avsatt för att komma in i yrket respektive ge det stöd och de råd som behövs för att underlätta för den nya läraren. (...) Mentorn bör vara behörig inom samma område som adepten. Det kan dock, t.ex. i små skolor, vara omöjligt. Då får det vara tillräckligt att mentorns behörighet ligger så nära adeptens som möjligt. Det bör i sådana fall övervägas om man genom samverkan med andra skolor kan anordna erfarenhetsutbyten och

liknande med lärare som undervisar i samma årskurser och ämnen eller samma verksamhet som den nya läraren. Mentorn ska ge råd och stöd till den nya läraren.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer inledningsvis att det utgör en brist att två nyanställda lärare vid Essviks skola inte fått genomföra en introduktionsperiod trots att lärarna inte tidigare genomfört en sådan period.

Skolinspektionen bedömer vidare att det utgör en brist att en nytexaminerad fritidslärare som anställts vid Kyrkmons skola inte tilldelats en mentor. En lärare som ska genomgå en introduktionsperiod ska tilldelas en mentor som så långt som möjligt ska ha samma behörighet. Kravet på att mentorn så långt som möjligt ska ha samma behörighet innebär emellertid inte att skolan kan avstå från att tilldela en lärare som genomför en introduktionsperiod en mentor av den anledningen att det inte finns någon lärare med likvärdig behörighet att tillgå. I dessa fall måste en annan legitimerad lärare med tillräcklig erfarenhet tilldelas uppgiften som mentor.

Kyrkmons skola har uppgett att skolans tre förstelärare samt skolledarna trätt in som mentorer medan skolan försökt hitta en mentor med samma behörighet som berörd lärare. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utse *en* mentor då det är viktigt att klargöra vem som har uppgiften och som därigenom bland annat ansvarar för att regelbundet följa upp lärarens arbete och uppmärksamma lärarens utvecklingsbehov.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 11 § skollagen tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten. Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Sundsvalls kommuns verksamhet vid Essviks och Kyrkmons skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller nytexaminerade lärares rätt till introduktionsperiod. Utredningen visar emellertid att Sundsvalls kommun påbörjat avhjälpandet av påtalad brist vid Essviks skola och att Kyrkmons skola gjort ansträngningar för att hitta en lämplig mentor till den nytexaminerade läraren som inte tilldelats en sådan. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Sundsvalls kommun en anmärkning.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

Juristen Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.